

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetőknek és hirdetéseknek
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A Népinevelési Közlöny cenzurája.

A tanítói fizetésrendezésből kifolyólag a Bihar megyei Népinevelési Egyesület Közlönyénél, tekintettel arra, hogy a Közlöny legutóbb a politikát is belekeverte a mozgalomba s politikai vonatkozású megjegyzéseket tett, a Közlönyt kiadó egyesület választmánya, hogy ez a jövőben meg ne történjék, a szerkesztésre való felügyelettel egy bizottságot bízott meg.

Ehhez az egyesületnek feltétlenül joga van, már volt azért is, mert ha a megengedett politizálásért bírsággal sújtják a Közlönyt, azt az egyesületnek kell megfizetnie.

Ezt az intézkedést azonban egyes tanítók cenzurának tüntették fel s mozgalmat indítottak új lap megindítására és egyúttal az egyesületre végzetessé válható lépéseket tettek annak megbontására.

A Bihar megyei tanítóegyesület elnöke belátta a veszedelmet, mely ebből az egyesületre és s tanítóságra származhatik s ez ügyben erélyesen állást foglal e nyilatkozatban:

A Népinevelési Közlöny állítólagos cenzurája ügyében a legutóbbi napokban megjelent hírlapi közleményekre, amelyek az egész dol-

got az össztanítóság küzdelmeként kezelik, — mint a Biharvármegyei Általános Tanítóegyesület elnöke kijelentem, hogy az abban foglaltakkal az Egyesület nem azonosítja magát, mert a Népinevelési Közlöny a Népinevelési Egyesületnek a hivatalos közlönye s mint ilyen nem politikai irányokat, egyesek érdekeit és sérelmeit, hanem kizárólag az Egyesület érdekeit annak szellemében van hivatva szolgálni. Bizonyosan helytelenítette a Népinevelési Egyesület, hogy lapjában a sértegetéseknek külön rovata legyen, azért tarthatta szükségesnek, hogy a szerkesztő hevesességét mérsékelje.

A tanítóság fizetésrendezése ügyében a Népinevelési Közlöny nélkül, eddig is megtalálta a küzdő teret, amelyen az ország figyelmét nyomoruságos helyzetére felhívta s azt állandóan szőnyegen tartja.

De nem helyeslem más szempontokból sem.

A Népinevelési Egyesület évtizedek óta kiváló kulturmissiót teljesít, a vármegye egészséges nemzeti tanügyi fejlesztésében mindenkor kivette méltó részét, alkotott, iskolákat segélyezett, tanítókat jutalmazott s ha a tanító sulyos anyagi csapás érte, — segélyezett is.

Nagyon jól tudják mindezeket a Népinevelési Egyesületet támadó cikkek írói.

Nem helyeselhetem a Bihar megyei Tanítók Háza építése szempontjából sem, mert midőn az alapkövek lerakásának ideje immár elérke-

zett, a támadó cikkek egész sorozata irányul azok ellen akiknek segítsége és támogatása nélkül az építése csődbe jut.

Ne taszítsuk el magunktól a Népinevelési Egyesületet, amely mindenkor a legnagyobb odaadással támogatja a vármegye tanítóságát minden ügyeiben.

Végül kijelentem, hogy a Népinevelési Egyesület ügye nem tartozik a tanítók mozgalomához és tiltakozom az ellen, hogy a Népinevelési Egyesület választmányában történeteket pertraktálva, néhány ember az össztanítóság nevében beszéljen.

Nagyvárad, 1912. január 15-én.

Nagy Imre,

a biharvármegyei ált. tan. egyesület elnöke.

Aehrenthal távozása. Bécsből jelentik: Aehrenthal a múlt hóban kihallgatáson jelent meg az uralkodó előtt és elbocsátását kérte, A király Aehrenthal megrongált egészségi állapotára való tekintettel a kérelmet tudomásul vette. Aehrenthal, míg a delegációk összeülnek, Semmeringen marad. Utódjául Berstold Lipót szentpétervári nagykövetet emlegetik.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Rossz pénz nem vész el.

A népszínművek a múlt századdal együtt eltűntek a színpadokról és az irodalomból. Ma, ha fölírissitenek egy-egy népszínművet azt inkább kegyeletből tessük, mint a közönség óhajására, úgy vagyunk velük, mint Bánk bánnal, vagy Shakespeare remekműveivel: mindig elismeréssel vagyunk nagy értékük iránt, de ma új témákat vet fel az élet, a környezet is változik s így a közönség igénye is más a drámákkal szemben.

A népszínművek iránti érdeklődés megfigyeltetéséből nem szabad azonban azt következtetnünk, hogy most már a nép embereit nem szabad, vagy nem időszerű színpadra vinni. A magyar paraszt olyan kiváló tulajdonságokban bővelkedő típus, amely a legnagyobb mértékben alkalmas drámai szereplésre, még pedig a teljes drámai cselekmény összes tényezőinek megismerésére, mert a paraszt típus a közös egységes vonásokon kívül egyenként a legnagyobb változatosságot tűnteti föl.

Azért a modern népszínmű nincs rászorulva új szereplőkre, csak új és a közönséget érdekli témákat kell fölvenni.

Ilyen új téma Liptai Imre paraszt-tréfának nevezett népszínművében a nép pénzéhsége és a sajnosan elharapózott pénzhamisítás kérdése. Valóban érdekes téma, hogy mi is vezet a puritán becsületességű és becsületére annyira büszke magyar parasztot a pénzhamisításra? A feleletet hamar megtaláljuk rá: a nehéz élet-körülmények, a csábítás, a nyereszkeskedő, lelkiismeretlen falusi vigéc és a nép naivsága, amelylyel nemcsak anyagilag csapítja be magát, hanem magáévá teszi és elfogadja a népbuittók hamis okoskodását és hamis erkölcsi elveit is.

Bárany gazda talpig becsületes ember, akit azonban megszédít az Illés sógor csábítása, az a könnyűség, amelylyel őt becsapták a hamis pénzzel s amelylyel viszont ő becsaphatta a »dupla zsidót«, de csak egy pillanatra, mert csakhamar felülkerekedik benne a becsület és elkergeti az álnok sógort. A konkoly azonban már el van vetve s mikor a városban a »tekin-tetes ur«, a vigéc minden ékesszólását és ravaszságát elveszi, végre rámeleg a lépre s vesz egy bankóprést.

A mellőzött Illés sógor bosszúból odavezeti a csendőroket, de mikor a titokzatos ládit felbontják, egy grammofoon kerül ki belőle. Bárany gazda most az egyszer persze örül, hogy a vigéc becsapta.

Ennyi a darab tartalma. Egy ötlet feldolgozása az egész, amelyet többé kevésbé érdekes epizódok bővítenek ki három felvonás hosszúságúra. Azt azonban a harmadik felvonás végén se tudjuk megmondani, miért az a címe a darabnak, hogy Rossz pénz nem vész el? Talán mert bamis pénzről van benne szó? Az alakok jellemzése, beszédmodora, gondolkodása a paraszt embert s annak lelkét ismerő egyénre vall és tulajdonképpen az érdekes és természetes alakok tessik az egész darabot érdekessé.

Bárany gazda szerepét Tóth Elek játszotta tösgyökeres magyarsággal, felesége E. Kovács Mariska volt, aki természetesen ismét művészi alakítást nyújtott. A Laci fia szerepében Polgár Mariska pompás paraszt gyereket állított elénk. A legjobbak voltak azonban Hunyady Bicsók János, Gózon Ferkója és Leóvey vigéce, mind a három egy-egy kabinet alakítás. Sik Ressel is nagyon jó volt. A darab és az előadás a közönségnek nagyon tetszett. — 8.

Veiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyváradai temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858. év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását és támogatását új otthonában is kéri kiváló tisztelettel **Veiszlovits Lajos.**

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 15.

Elnök Návay Lajos.

Az elnök jelenti, hogy Beöthy László és Sipos Orbán mandátuma a végleg igazoltak közé soroztatott. Bemutatja elnök Szeben vármegye feliratát a vármegyei számvevőségek összeállítására ügyében, továbbá Nagyvárad városa feliratát a sajtószabadság megvédése tárgyában. A beérkezett kérvények az elnök javaslatára a kérvényező bizottsághoz utasítottak. Ezután rátért a Ház a Szerbiával Bulgáriával megkötendő consuli egyezményről szóló javaslat harmadszori olvasására amelylyel a Ház hozzászólás nélkül tudomásul vett.

Ezután áttér a Ház az 1912. évi

honvédelmi tárca

általános tárgyalásának folytatására.

Polónyi Géza a pártönkivüli függetlenségi bizottság elnöke a javaslatot. A képviselőház tagjai joggal kétségkedhetnek az iránt vajjon ha megszavaznak is a véderő reform felemelt létszámú javaslatát, honnan vennék hozzá a szükséges anyagot. Kíváncsi arra is, hogy milyen az újoncsíllítási jutalék Ausztriában? Várta a honvédelmi miniszter erre vonatkozó adatai előterjesztését, azonban ez mind a mai napig nem történt meg, miért is felkéri a minisztert, hogy azokat sürgősen terjessze a Ház elé. Ezt annál is inkább kéri, mert ez is hozzájárulhat a békes kibontakozás lehetővé tételéhez. A magyar törvények azt mondják, hogy a meg nem szavazott újonc előállítás törvény erőszakosan végre nem hajtható. Ez a paragrafus Magyarországnak egy életbevágóan fontos védelmi eszköze. Most nem terjeszt a kormány a Ház elé az ellenzék megnyugtatóra oly javaslatot, amely minden kormánynak egyszer s mindenkorra lehetetlenné tenné azt, hogy ez ellen a paragrafus ellen kormányozzék, ahogy az a Fejérváry-kormány idejében megtörtént, vagy megtörtént. Az a meggyőződése, hogy a kormány táborában senki sem akadna, aki segítséget nyújtson Ausztriának ennek a javaslatnak a megbuktatására.

Ezután az altiszti kérdéstről beszél. Ebben a kérdésben is boszorkányok ellen harcolunk, amelyek talán nem is léteznek, mindenestre itt is hiányzik a honvédelmi miniszter felvilágosítása, megemlékezik ezután egy osztrák politikusnak egy ottani lapban tett azon nyilatkozatáról, amely egy a külügyre helyezett olasz és magyar osztrák háborúról szól. Kijelenti, hogy a függetlenségi pártok ezt a célt minden rendelkezésükre álló eszközökkel megfogják akadályozni. Ha pedig autentikus ennek a politikusnak a nyilatkozata, akkor mért nem közzéteszi a kormány erről is az országot? Kéri a kormányt, hogy szívesen vegye az általa elmondottakat és ne kergessék az ország hazafiasan gondolkodó polgárait azok táborába, akik nem szívesen védik a hazát, de nem szívesen védik a front sem. A javaslatot nem fogadják el. (Helyeslés a baloldalon.)

Batthányi Tivadar gróf teljesen osztja Polónyinak azt a nézetét, hogy mi Osztrákkal szemben háborút viselni nem akarunk, bár az is igaz, hogy az olasz határ, amely közvetlen Magyarország, illetve Ausztria mellett van, a legnagyobb mértékben túl van zsúfolva nemcsak katonasággal, hanem a legmodernebb eszközökkel is. Nagyon helyesen tenné az olasz kormány, ha a mi megnyugtatónkra is redukálná a csapat összehívásokat. Ezután rátér a honvédelmi kapcsolatos ügyekre.

Polónyi Géza beszédje után 5 perc szünet volt.

Szünet után

Hazai Samu elfogadja Bakonyi Samu határozati javaslatát. A magyar csapatoknak mint való elhelyezésében nem lát semmi hátrányt. A honvédségről elismeri, hogy tökélet-

len, de nem lehet ellene tenni. Az altiszti kérdésre megjegyzi, hogy az nem parlamenti, hanem hadvezetőségi kérdés. A közös hadsereg fenntartására kijelenti, hogy az olcsóbb háború esetén, mint az önálló hadsereg. A felhozott többi kifogásokra a véderő tárgyalásakor fog felelni.

Ezután a javaslatot elfogadta a Ház és áttértek a pénzügyi tárca költségvetésére.

Hegedűs Loránd ismerteti a javaslatot.

Dési Zoltán a Kossuth párt nevében szólal fel. A párt nem zárkózik el a terhek elől, azonban tudni akarja, hogy miből fedezik azokat.

A vitát félbeszakítják s annak folytatását holnapra halasztják.

Városi közgyűlés.

— Negyedik nap. —

Vége a közgyűlés negyedik napján rátért Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a tárgysorozat legfontosabb tárgyára: a város költségvetésére.

Az ellenzékbe új erőt öntött, hogy megjelent a közgyűlésen dr. **Adorján Emil**, aki betegsége miatt eddig nem vehetett részt a tanácskozásban. Ő volt mindjárt az első szónok s ő vezette be a költségvetési vitát. Hosszu beszédben kritizálta a városi tanácsot s különösen a polgármestert s oda irányozta beszédének súlyát, hogy a költségvetés pénztári maradvány rovata emeltesse s ezáltal a közköltő emelés kizárassék. Itt ugyan ez nem sikerült, de egy másik rovatnál, az átírási díjak tételénél sikerült a bevételt 25,000 koronával emelni s ezáltal a közköltőemelés most már biztosan elmarad.

Ma, kedden, valószínűleg az egész tárgysorozaton keresztülmennek s a közgyűlés véget ér.

A tegnapi tanácskozás lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnökölt. Mintegy 50—60 bizottsági tag jelent meg.

A hitelesítés után a tanács előterjesztette az 1912. évi költségvetés tervezetét.

Az első szónok dr. **Adorján Emil** volt. Kifogásolja a költségvetés összeállítását. Mindjárt annak első bevétel tételé hibás, mert pénztári maradványként csak 42,000 koronát mutat, holott 208,000 korona lenne a helyes. Amit ellopott, az pénztári maradványként van feltüntetve, ami pedig nem lett elkölve, azt kihagyták, tehát irreális a költségvetés. Hivatkozik a törvényre, amely szerint a pénztári maradványt ki kell tüntetni s ezt nem tették. Általánosságban sem fogadják el a költségvetést. A szép, de szíjjel bélelt expozéból azt lehetne hinni, hogy Nagyvárad a legboldogabb város. Egy évvel ezelőtt ragyogó programponthoz helyezte a polgármester, de ezeknek nyoma sincs benne a költségvetésben; ez játék a szávalakal. A villamosmunkák rendeltenségek voltak, mert a tisztviselők a szobából, szakértelem nélkül kezelik, de kereskedelmi vezetőt nem akarnak; a szőlőtelep területét nem jövedelmez, holott kertészeti iskolát kell ne ott felállítani; a munkásokért felállításáról semmi sincs, az Apolló alig hoz 2 százalékos jövedelmet; egy főpap 20,000 koronát ad egy parkrendezésre, de semmit se tesznek, ép így van a Rhédy kerttel is; a 3 új hídrol csak nehezen tudunk az alapozásig eljutni. A városi közgyűléseken mindig csak fizetési javítás, drágasági póték, személyné póték jön elő. Az adóbevétele bizottság tagjai olyan emberek küldetnek ki, akiknek köze van a szívükben. A villamosáram áramkiosztásának kérte egy év elől, de semmi se csináltak, csupán a városi tisztviselők kapják 4 filléért az áramot. Míg az önkormányzat automobillal, a főváros háza kőutra indul. Sok ezer koronát utaznak el a városok kongresszusára s képtünk 60,000 koronát, amelyre ráfizet a város. A pol-

gármester utazzon egy fél napig Kossuth utcán, az valóságos életveszélyes. A villamosvasut lassankint elárasztja a várost. Az uszodát és a népfürdőt sürgősen. Adatokat sorol fel arra, hogy a tanács tehetetlen, képtelen a feladatok teljesítésére. Pável-utca kinyitása késik évek óta. Uri, Borz- és Mezey-utca burkolására 57,000 K van felvéve; ez oly hiba, amelyért vád alá kellene helyezni a tanácsot, mert ezen összegnek csak 3000 K annuitását kellett volna felvenni. A tanács nem tudta megakadályozni a hegyen száz rongyos viskó építését Honnét vette a tanács az önbizalmat, hogy ilyen költségvetést terjeszt elő. Ennél silányabb, semmitmondóbb budget még nem volt. A tisztviselők fizetésének emelésénél azonban feladata magaslátán áll a tanács Számadatokat terjeszt elő a fizetések emelkedéséről, a költségvetés gyarapodásáról. Az összes jövedelemek 31 százalékát teszik ki a tisztviselő fizetések. Most már meg kell állni ez uton. Ezek óta burkolt közköltő emelés van. Ideje, hogy a polgárságra gondoljanak. Ki kell mondani, hogy Nagyvárad ilyen tehetetlen vezetése tovább nem mehet. Térjen át a tanács a munkához Indítványozza, hogy az 1912. évi költségvetésben a pénztári maradványt 42000 korona helyett 208000 koronában vegyék fel; utasítsák a tanácsot, fél-évenként adjon jelentést, hogy az óvodai adó ügyében mit tettek; a csatornázási pótdát teljesen töröljék. Ha azonban ezt nem fogadják el, kéri kisebbségi véleményének jegyzőkönyvbe iktatását.

Rimler Károly különösen tartja, hogy igyekeztek azok után menni, amiket Adorján korábban ajánlott, s most azt támadja. Pontonként veszi az Adorján által mondottakat. A volt szőlőtelepet feosztották 100 önként polgároknak adták ki. A Rimanóczy alából a szegényházat akarják létesíteni; most van a dolog tervezés alatt. A fizetésrendezésre megjegyzi, hogy ő soha sem kért a maga részére fizetés emelést s jogtalanul 1 fillért sem vett fel s tudtával a tanács tagjaira is áll ez. A tisztikarból lett a fizetésrendezés megindító. — A nagy kövezési program kész, ezt ismerteti. Az egész várost érdeklő legjobban. A Szent László-tér aszfaltozását sürgette, de eredmény nélkül. Az óvodai pótdát ügyében a jogügyi bizottság a tanács álláspontjára helyezkedett. A csillagvárosi iskolát a Kommandáns réten építik fel, s a mai iskola lesz óvoda. Az uszoda dolgát úgy oldják meg, hogy a régi uszoda helyén lesz fauszoda. Pável-utca megnyitása a pénzügyi bizottság előtt áll, de nehéz kérdés, mert 340,000 koronába kerülne. A Körös partok szabaddá tétele már teljesen elő van készítve. Máltánytalanságnak tartja az ilyen éles kritikát a tanácsra, amely egész idejét a város fejlődésének szenteli. A világot beutazott emberek csodálják Nagyvárad rohamos fejlődését. A polgárság megvan elégedve a tanács és polgármester működésével s ez az ő legnagyobb elégtétele (Eljenzés.)

Szűcs Géza a kritika számszerű tétellel foglalkozik. 208,000 korona maradványt beiktatni nem lehet, mert annak nagy része már el van költve. Ha ezt beveszik a bevételből, a már elkölött összeget is be kell venni a kiadásba. Akkor ugyan az a helyzet áll elő, mint a mostani költségvetésben.

Fried Ferenc teljesen igaznak tartja az Adorján által előadottakat. Fejlődés az elmúlt évben sem volt, csak ami elől a tanács nem térhetett ki. A rossz lakásvitányok javítására nem tettek semmit. A lakásügyi bizottság működését a tanács nem méltányolja. Olcsó élelmiszereket beszerzésével a városgazdát bízták meg eredmény nélkül. A tejszarnok ügyében sem tettek semmit. A város ingadalmait bérlőházakká kellett volna felépíteni. A kisembereknek sem engedik meg, hogy olcsó házakat építsen. A köztisztaság és közegészségügyről foglalkozik s városi kórház létesítését sürgeti. A kórházakban tisztátalan állapotok vannak, ezekre felhívja a városi főorvos figyelmét. Olcsó közlekedésről gondoskodják a tanács a fürdőkhöz. A városi vasutal szemben a tanács nem gyakorolja a kellő ellenőrzést. Ezekért nem a tanács tagjaiban, hanem a tanács ösz-

szeségben találja a hibát, aminek a tanácsban dúló egyenetlenség az oka. Ezt nyíltan tárgyalják a városban. A polgármester erős kézzel csináljon rendet, mert az kellene, hogy elég erélyes legyen. Neki kellene irányítani az egész várost, mint a Telbiszek stb, s ez által lesz virágzó egy város.

Balogh Döme a költségvetés irreálitását fejtegeti. Majd rátér, a különböző panamákra a régi sár és kavics panamáktól, 68000 korona elengedésétől a legújabb pénztári csalásig, valamint a városi tisztviselők közötti egyenetlenségekkel foglalkozik. A polgármestert nem látja elég szigorúnak. A városházán uralkodó állapotok csödbe viszik a várost. A költségvetést általánosságban sem fogadja el.

Báró Szentkereszti Zsigmond a felszólalásokra nézve alaposítást és tárgyilagosságot kíván. Csak a város javát szabad tekinteni. A tanácsot ért támadás nem egészen igazságos. A város fejlődésében van némi része a tanácsnak is. Az adókievítő bizottság tagjai eskü alatt működnek s azért emelnek egyeseknek, mert sokan nem vallják be jövedelmüket. Adorján Emil indítványát nem fogadja el. A városi adóra vonatkozó szerződés világos, itt csak méltányosságról van szó. A tanács előterjesztését fogadja el.

Lukács Odön szintén Adorján beszédével foglalkozik s fejtegeti, hogy a 208000 koronás maradványt beiktatni nem lehet teherbírási szempontjából. Adókievítési adatokkal igyekszik igazolni, hogy Adorján kritikája nem volt objektív. A tűzoltóautó-kérdésben még mindenütt tájékozatlanok. Nekik is szükséges volt, hogy tanulmányozzák. — A városok segélye 8 millióra van tervezve s ha ezt egészben megkapják, ugy nyereség lesz a városnak. Az eddigit, ha nem adja az állam, a városi pénztárból kellett volna a tisztviselők helyzetén segíteni.

Dr Adorján Emil szerint nagy haladás, hogy most már nem 15 percig tárgyalják a költségvetést, hanem napokig. Azt látja, hogy a város vezetésében nincsenek magasabb szempontok. Azt érti meg a polgármester, hogy vannak dolgok, amelyeket a polgárság akar, ezeket sűrűsége ki, ne csak olyan dolgok jöjjenek le hamar, amik a polgármester kedvenc eszméje. Br. Szentkereszty beszédével foglalkozik. Az óvodai adó dolga befejezve nincs, módot kell keresni, hogy a város ne fizessen az államnak, hanem inkább bontsák fel a szerződést és az államosítást csinálják vissza. Hogy a szőlőtelepet parcellázták, azt örömmel veszi tudomásul, de nyíltan kellett volna azt csinálni. Beszédében csak azt akarta kimutatni, hogy céltalan és helytelen eljárással a tanács hátráltatja a város haladását. Az előre nem láthatókra nézve fentartja indítványát. Altalánosságban a költségvetés: megszavazza a három indítványt kapcsán.

Dr Hoványi Géza elismeri, hogy formai szempontból igaz Adorjának a pénztári maradványra felhozott érve, de viszont már elköltött pénzt nem lehet felvenni. Lényegileg különben ez nem változtat a dolgon. Ha az összeget bevételben felvesszük, a kiadásnál is ki kell azt tüntetni. Azt helyteleníti, hogy itt nem levő egyéneket meggyanusítanak, mint pl. a villamos vasutat, hogy a felvett összeget a villamos vasut nem építette be az alépitménybe. A költségvetést elfogadja.

Dr Adorján Emil visszautasítja, hogy amit mond gyanusításnak mondják. Allitását fentartja, bármely más helyen is. Az óriási építési költség mellett rossz alépitményt csinált a városi vasut.

26 szóval, 22 ellen a költségvetést általánosságban elfogadták.

Balogh Döme indítványozza, hogy a tárgyalást halasztásuk el.

A többség, Adorján Emil indítványára, kimondotta, hogy 7 óráig tárgyalnak. Attértek

a részletes tárgyalásra.

Az utazásokra felvett tételnél **Balogh Döme** leszállítást indítványozott, de a többség a tételt változatlanul elfogadták.

A színház átalakításánál **Fried Ferenc** azt kívánja, hogy a páholyok átalakítását a szingizgató viselje, mert az ő érdeke a páholyok szaporítása.

Dr Hoványi Géza nem fogadja el az indítványt, mert a közönség érdeke kívánja a páholyok szaporítását.

Dr Friedländer Samu inkább bezárná a színházat, ha az ifjuságot abból kizárják. Ha több bevétel kell a színháznak, emeljék fel a páholyok árát. Ez színház, ha nincs benne hely az ifjuságnak, az nem kulturális hely, hanem mulató.

Rimler Károly felvilágosítással szolgál. A páholy átalakítási költség nincs felvéve a költségvetésbe, hanem arra majd külön előterjesztést tesznek.

Az indítványokat visszavonták s így a tanács javaslatát fogadták el.

A szegények segélyezésénél **dr Agoston Péter** a 18000 korona felemelését kívánja 6000 koronával.

Gábel Jakab indítványozza, hogy az izraelita népkonyhának segélyét 500 koronával emeljék.

Dr Friedländer Samu elfogadja a Gábel indítványát, de azzal a pótlással, hogy a népkonyha nyáron is nyitva legyen.

Ugy Agoston Péter, mint **Gábel Jakab** indítványát elfogadták.

A kiadási tételeket mind elfogadják s átérték a bevételek tételeire.

A közlekedési rovatnál **dr Vincsik Gyula** felszólalt, hogy a város hasson oda, miszerint a Rhédey kerti villamos vasutvonal a Rulikovsky temetőig kiépíttessék.

Rimler Károly kijelenti, hogy e tekintetben már érintkezésbe lépett a város a városi vasuttal.

A helypéozek tételénél **Balogh Döme** indítványozza, hogy a multkori határozatot, amelylyel a piaci kiskereskedőket a piaci helypénz fizetése alól felmentették, most változtassák meg s az előbbi fizetési kötelezettséget állítsák vissza.

Nem fogadják el.

A birtokváltási illeték bevételi tételénél **dr Adorján Emil** indítványozta, hogy a 75000 koronát 100000 koronára emeljék.

Az indítványt a többség elfogadta.

Ezre 8 órakor a tanácskozást berekesztették. A még hátralevő ügyeket ma, kedden délután tárgyalják.

A Zsilinszky fiúk

a budapesti esküdtszék előtt

A részletei annak a drámának, amelyben Békéscsaba volt képviselője, Achim L. András az életével fizetett, eléggé ismeretesek. Ő ökö volt a harc a környék urai és Achim, a paraszt-képviselő közt és egyik legismertebb ellenfele dr Zsilinszky Endre helybeli ügyvéd, az ottani szabadlövőpárt elnöke volt. A hol csak tehetők, támadták egymást s az esetet megelőzően Achim kiméletlen cikkeiben kelt ki Zsilinszkyék ellen.

Erre történt, hogy ennek két fia, Zsilinszky Gábor vegyész mérnök és ifjabb dr Zsilinszky Endre ügyvédjelölt fölkeresték lakásán a kérelhetetlen ellenfelet, hogy megkérjék, hagyja abba az atyjuk ellen intézett támadásokat.

Hogy a képviselő lakásán, a hálószobájában, ahol a találkozás történt, miként folyt le az események, erre tanu nincs. Achim állítólag brutálisan bánt látogatóival szóval és tetteleg is izmaltálta volna a Zsilinszky-fiukat s erre rántott revolvert az egyikük Zsilinszky Gábor és lelőtte a képviselőt, a ki másnapra belehalt sebébe.

A két testvért letartóztatják, de utóbb a békéscsabai esküdtszék — jogos önvédelmet látva fenforogni — fölmentette őket. Am a Kuria megsemmisítette az egész eljárást s a szenzációs por újabb tárgyalását a budapesti esküdtszékre bízta.

Szorongásig megtelt, zsufolt teremben vette tegnap kezdetét az újabb tárgyalás. A tárgyalást a büntető törvényszék elnöke, dr Balogh György vezeti, szavazó bírák mellett: Saly táblai bíró és Mikovich bíró, a közvédat a kir. ügyészség vezetője dr Sélley Barna főügyészhelyettes képviseli, az Achim-család jogi képviselőjeként dr Fényes Samu ügyvéd jelent meg. A vádlottak védőiként dr Kenedi Géza országgyűlési képviselő és dr Keppich Frigyes csabai ügyvéd szerepelnek.

A főügyész megváltotta a vádat.

Mindjárt egy meglepetéssel kezdődik. Mikovich bíró felolvassa a vádhatározatot, mely a Zsilinszky fiukat a büntető törvénykönyv 278. §-a szerint *gyilkosság* büntetével vádolja.

Balogh elnök: Ez volt a gyulai kir. ügyészség minősítése s most kérdem főtartja a budapesti közvédlő is?

Sélley főügyész: Tisztelettel bejelentem, hogy a *vádat megváltotatom* és Zsilinszky Endre és Zsilinszky Gábor ellen a btkv. §-ába ütköző, a 306. §. szerint minősülő *halált okozott testisértes büntetéknek vádját emelem.*

A „fogveserő” vádlott.

Balogh elnök előszólítja most Zsilinszky Gábort, a másik vádlott addig távozik a teremből.

Zsilinszky Gábor, a tűzérőnkéntes katonai diszruhában, az oldalán rövid karddal; áll a bíróság elé.

— Tegye le az oldalgyeverét!

— Méltóságos úram, ezt nem tehetem, utasításom van, hogy oldalgyeveremet le nem tegyem!

— Erőszakot nem alkalmazok, de így nem állok szóba önnel.

— Sajnálom, parancsom van . . .

Legújabb béli cipők

valódi orosz és amerikai

kalucsnik

legolcsóbban

REICHARD-áruháza

cégnél Rákóczi-ut kaphatók.

Telefon szám 207.

Korcsolya cipők

női és bakfis lányok részére legnagyobb válogatásban kaphatók a

MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében.

Szabott gyári egységáruk.

Telefon 687.

Telefon 687.

— Jó, akkor hivatok ké: szuronyos börtönörré. És amíg ezek megjönnek a tárgyalást felfüggesztem.

Achim házában.

Zsilinszky Gábor — aki most két szuronyos börtönör között áll, előadja a vádbeli eset előzményeit. Achim folyvást támada — úgy mond — atyámat és nagybátyámat a lapjában. Apámról azt írta, hogy szembe köpték, mint ügyvédet felpofozták, aztán, hogy egy parcellázásnál megcsalta a népet stb. Bátyámmal megbeszéltek, hogy felkeressük Achimot és rábírnjuk a rágalmak visszavonására.

— Vittek botot vagy egyéb magokkal?

— A bátyám botot, én a pálcámat nem találtam, egy korbácsot vettem hát a kezembe. Aztán, rendes szokások szerint, a revolveremet is magammal vittem.

— Szokás ilyen fegyverekkel menni egy kora reggeli vizitre?

— Vasárnap volt, tudtu, hogy ilyenkor Achim az embereivel tempónba megy. A további részleteket úgy mondta el, mint Gyulán.

Baloghy elnök: Nézze kérem. A vádlottnak szabad ugyan hazudni is, de ő intelligens ember és nem válik becsületére, ha hazudik!

Zsilinszky: Méltóságos uram, én nem hazudok, soha valótlan nem mondtam, így valótlanom kezdettől. (Mozgás)

— Tessék folytatni!

— Achim rá akart ütni bátyámra, de ő valahogy kiharcolta. Azután ő kerítette a botot a kezébe. Erre Achim torkon ragadta és az ágyra gyűrte. Láttam, hogy esetleg meg is fojtja, elővettem a revolvert és — ijesztséssel csupán — lefele a föld felé lövtem.

— Másod lövést nem tett?

— Nem.

— A csendőröknél meg ilyest mondott volna: „Azért mentünk, hogy végezzünk veletek!”

— Lehetetlen, ezt nem mondtuk.

A másik vádlott.

Az idősebbik Zsilinszky-fiu dr Zsilinszky Endre azon kezd, hogy nem érzi magát bücsnek. Sajnálja a történeteket és sajnálja, hogy öcscsét is bajba rántotta.

Az elnök: Hogy érti ezt?

— Mert amikor nem szüntek azok a támadások, amelyeket Achim atyánk ellen intézett, én mondtam neki, hogy a dolgot rendbe kell hoznunk s így következett be a katasztrófa.

— Miután önök ismerték Achim cinikus természetét, hogyan gondolhatják a békés elintézését? Önök be sem jelentkeztek, ilyen vastag bottal mentek... Szenvedett-e valami sérülést?

— Igen, mert megtorkoláztam Achim.

— En is megtorkoláztam volna, ha az én lakásomra úgy bejön.

— Miért nem mondta az ügyészségnél, hogy sérülést szenvedett?

— Én sem ott nem hallgattak ki.

— Tanuk vannak arra, hogy önök előző estén mindenre el voltak készülve, hogy azzal léptek be a szobába: Kutya, most meghalsz!

— Ez valótlan.

— Önök az eset után férfiasan elszaladtak, kalap nélkül.

— Nem találtam a kalapomat, de nem szaladtunk.

Az elnök a két vádlottnak átadja a helyszínrájtott. Kijelentik, hogy az megfelel a valószínűségnek. Ot perc szünet következik, majd a Zsilinszky-fiúk megmutatják, mint állottak és mozogtak hárman — Achimmal együtt — a végzetes eset helyén a szobában.

Ezzel be is fejezték a vádlottak kihallgatását, s az elnök jelentette, hogy áttérnek a tanukra.

Achim András.

A tanuk kihallgatásának megkezdése előtt azonban dr Kenedi Géza védő a bizonyítás kiegészítését kéri a tekintetben, hogy Zsilinszkyék — amint Csabán mindenki — kénytelenek voltak revolverrel járni. Szükség

volt erre, mert Achim vagy maga, vagy hivel sorra megverte vagy megverette az urimembereket. Erre nézve tanukat nevez meg. Achim például egy szerkesztőt valami cikkért a kocsisával leütetett az utcán. Több tanut nevez még meg Achim terrorisztikus magatartására, köztük Szailer főszolgabíró kihallgatását is kéri.

Hivatkozik még a védő tanu gyanánt dr Lengyel Zoltánra, aki bizonyítani fogja, hogy amikor öcsese, dr Lengyel Endre képviselőjelöltnek fellépett Gyulán, azt az ajánlatot tette Achim, hogy pár embert el kell veretni s akkor majd győzhet dr Lengyel Endre. Erre — mondotta Achim — vannak kész emberei s nem is fog a dolog sok pénzbe kerülni.

Dr Keppich, a másik védő is utal arra, hogy Achim indulatos, erőszakos ember volt s a fenyegetéseiről, mivel másokat lelövésével, agyonütéssel fenyegetett vagy bántalmazott is, többször elítélték. Ez itéletek felolvasását kéri.

Zsilinszky Endre az általános kérdésekre előadja, hogy Achimmal se jó, se rossz viszonyban nem volt. Fiait az eset előtt való napon leintette, hogy ügyeibe beleavatkozzanak.

Ezután Ladányi József, majd Kooziczky Mátyás kereskedőket hallgatták ki.

Andrássy Károly előadja, hogy a véres eset előtt való este az utcán látta a Zsilinszky-fiukat, amint egy fiatalemberrel mentek. Ez a fiatalember biztatta a Zsilinszkyeket, hogy vonják Achimot felelősségre és ha vállalja a felelősséget, akkor inzultálják. Ezt a vallomást a Zsilinszky fiúk cáfolják.

Délután 4 órakor újból megkezdtek a tárgyalást, több jelentéktelen tanu kihallgatása után

Fejes József csendőrt hallgatták ki. A csendőr vallomása során szenzációs kijelentést tett. Elmondta, hogy a vizsgálóbíró előtt történt kihallgatás alkalmával Jankovics Károly járásbíró a Zsilinszky-fiuknak a fejével intett, hogy melyik kérdésre mivel, igennel vagy nemmel feleljenek.

Az elnök a vallomás következményeire figyelmezteti a csendőrt, aki annak ellenére is fenntartja vallomását.

Zsilinszky Endre tagadja, hogy a járásbíró a fejével intett volna

Szabó Miklós csendőr szintén látta, hogy a járásbíró a fejével intett a vádlottnak. A járásbíró integetését a vizsgálóbíró nem vette észre, mert a járásbíró a háta mögött állott.

Zsilinszky Gábor idegesen tiltakozott a csendőrök állítása ellen és azokat valótlanoknak mondotta.

A tárgyalást holnap folytatják.

UJDONSÁGOK.

* **Ebéd Széchenyi püspöknél.** Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t. megyés püspök tegnap adta második ebédjét, melyre hivatalosak voltak: Balogh Kálmán, Baróthy Pál, Butyka Lajos, Csécsi Nagy Imre, Dumpa Géza, Fetszer Antal, Hoösl Alfréd, Halász Gyula, Harmathy Károly, Jobst József, Kesze István, Kollányi Ferenc, Kolosy Béla, Kosári Gyula, Kőseeghy József, Lichtenstein Pál, Miskolcay Ferenc, Pally Lajos, Rádl Odón, Siket Traján, Spett Gyula, Varró Domokos és dr. Wallner Odón. Legközelebb csütörtök este lesz nagyobb társaság a püspöknél.

* **Vetítőest a K. h. Körben.** A Katolikus Kör mai vetítőestélyén Rembrandt világhírű festő gyönyörű képeit lesz alkalma a közönségnek megcsodálni művészeti rejtőduciókban. Az éles és tiszta vetített képek a teljes hűséggel fogják elénk tárni a Rembrandt képek csodás szépségeit. Az előadást dr Ferdinándi Kálmán fogja tartani. A vetítőest kezdete fél hat órakor.

* **Ebéd a nagyprépostnál.** Belopotoczy Kálmán v. b. t. t. ny. tábori püspök, nagyprépost, vasárnap, f. hó 14 én délután 5 órakor a vármegye és város vezető férfiai közül többeket vendégül látott farsangi ebéden. A meghívott előkelőségek a következők voltak: Radu Demeter g. k. püspök, Miskolcay Ferenc biharmegye és Hlatky Endre Nagyvárad város főispánja, Sztaniszlavszky Adolf főügyész, báró Szentkereszty Zsigmond táblai elnök, Fetszer Antal felszentelt püspök, Széchenyi Jenő és Kollányi Ferenc kanonok, pápai praelátusok; Rimler Károly polgármester, Singlary Gyula forgalmi főnök, Siket Traján posta és táv. igazgató, Kny Antal kanonok, Varró Domokos az államépítészeti hivatal főnöke, Gellért László püspökségi jószágkormányzó és Bulk Kornél g. k. kanonok. Az első felköszöntőt az illusztris házigazda mondta kedves vendégeire, melyet a vendégek részéről Miskolcay Ferenc főispán lekötözött kedvességgel viszonzott és úgy ő, mint Rimler Károly, a vendéglátó szíves házigazdát éltették. A pazar ebéd után az előkelő társaság még hosszabb ideig együtt maradt a legjobb hangulatban.

* **A nagyváradai Hitelbank takarékos és segélyszövetkezet** most felosztott VII-ik évtársulatának fizetési folyó hó 15-én hétfőn megkezdődött.

* **Járványok.** Biharvármegye területén most ismét nagyobb számban léptek fel a különböző járványok. Tegnap négy helyről is tettek jelentést az alispánnak a járványokról. A jelentések szerint Berettyószentmártonban kanyaró és ronszoló toroklob, Békényen a vörheny, Csokalyon a ronszoló toroklob, Pocsajon a kanyaró és ronszoló toroklob lépett fel.

* **A németországi választások.** A nemzeti szabadelvűeket annyira megdöbbentette a szociálisták sikere, hogy eddigi határozatuktól eltérőleg kimondták, hogy a pótválasztásokon nem a szociálistákat, hanem a konzervatívokat és a centrumot fogják támogatni.

* **Adakozás.** Örley György kir. közigyelző 200 koronát adományozott a Gyermekebarát egyesületnek.

* **Jegyzőválasztás Kerpenyén.** A Kerpenyén létesített közigyelőségben most tartották meg a közigyelző választást, mely alkalommal egyhangulag Zigre Tivadart választották meg.

FLEGMAN

uj áruházát
megnyitotta,

melynek megtekintésére a
n. é. közönséget tisztelettel meghívja.

* **A győztes magyar footballisták hazaérkezése.** Vasárnap délután érkeztek haza a Ferencvárosi Torna Club tagjai, akik Németországban és Angliában fényes játékkal, kivált pedig berlini nagy diadalukkal messze földön becsülést szereztek a magyar sportnak. A vasárnap délutáni érkezéskor a keleti pályaudvaron valóságos zászlóerdőbe öltözött s valami huszezer főnyi tömeg fogadta a hazatért győzteseket. A berobogó vonatot egérvető éljenzés köszöntötte s a főváros nevében **Bárczy István** polgármester üdvözölte a Ferencvárosiakat lelkes beszéddel. Az ünnepelés a F. T. C. tornapályáján folytatódott, ahol a különböző sportegyletek üdvözölték a hazatérteket.

* **Tűz a reáliskola udvarán.** Tegnap délután 2 óra között a m. kir. állami reáliskola udvarán tűz ütött ki. A tűz abból keletkezett, hogy az udvaron levő deszkából épült nyári konyhába az intézet kapusa egy vaskálybát állított be, melyben erősen befűtött. A túlfűtés avagy a kályha csöveinek rosszul való összeillesztése folytán, a deszkabódé oldala tüzet fogott s teljesen leégett. Kár 30 koronára tehető. A rendőrség a vizsgálatot megindította.

* **Képhiállítás a megyeházán.** Bányási Vince Festőművész nagysikerűnek ígérkező műkiállítása, melyről lapunk vasárnapi számában megemlékeztünk, nem kedden, hanem szerdán, e hó 17-én d. e. 11 órakor nyílik meg a megyeházán.

* **Elveszett kutya.** Des *Echerolles Krusper* Gábert bejelentette a rendőrségen, hogy egy kávébarna szíjú, rövid szőrű, német vizslája, t. hó 13-án Kapucinus utcai házából ismeretlen módon elveszett. A kutya nyakán egy biharvármegyei ebadó bércs volt. Ha a becsült és megtaláló a kutyát átadja a tulajdonosának, avagy behozza a rendőrség fő díszint 9. számú szobájában, illő jutalomban részesül.

* **Kazánrobbanás a váradiessi malomban.** Tegnap délután az a hír volt elterjedve Csefán és a környékén, hogy a váradiessi gőzmalomban, mely Fleischer Brátnéknak képezi tulajdonát, borzalmas szerencsétlenség történt. A vész hírek szerint a malomban két kazán felrobbant és a malom szelvényzetéből több embert megölt, egyeseket pedig súlyosan megsebesített. A hírek alapján nyomokban érdeklődünk az eset után és a nyert információk alapján szerencsére a hírt ezred részére szállíthatjuk le. A rém hír alapjául szolgáló eset a következőképen történt: A Fleischer-féle malomban tegnap két kazán alá akartak tüzelni. A kazánokat e őbb vízzel töltötték meg. A nagy hideg következtében míg az egyik kazán alatt a tüzet gyújtották, addig a másikban megfagyott a víz és a kazánt szétvágta, de emberéletben egyáltalán nem esmét kárt.

* **Itt a vadászat!!** Ha élveztél már vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembertől, mert nem megedgy az, hogy csak puská vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésekkel, mert rendszeren később bánjuk csak meg, ha ilyeneknek tesszük. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. főporáruda. **Telefon 269. Nagyváradi Rákóczi-ut.**

* **Szép imakönyvek, ifjúsági iratok, mesés könyvek, képeskönyvek, levélpapírok nagy választékban érkeztek Benkő Arthur könyv- és papírkiskereskedésének. Pálly Lerikon teljes 18 kötetben olcsó Rákóczi-ut 54. szám. TELEFON 870.**

* **Nagy cukorka nagyvásár** Aszódinál **Kossuth-utca.** Szaloncukrok, figurák, csil-lárok, díszek, ezer és ezer-féle édességek karácsony-fára nagyban és kicsinyben kaphatók lesznek. Nagyváradi, Sas palota **Telefon 635.** és **Cukorka királyné** Kert-utca országos híru karácsonyi cukorka vásár egyedül csak Aszódinál.

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes kézi munkáktól. Bóvíl árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az elismert olcsó áron szerezhethet be.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a czégre

ORSZÁGOS KÖZVETÍTŐ BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyváradi, Rimanóczy-utca 9. I. em.

Kieszközöl

törlesztéses és jelzálog kölcsönöket,

Financirozza HÁZAK VÉTELÉT és ELADÁSÁT és azokra, mint minden más ingatlanra a legmagasabb értékbecslés szerinti GYORSAN OLCSÓ KÖLCSÖNT folyósítat.

Tisztelettel értesitem Nagyváradi város és Biharmegye nagyjérdemű közönségét, hogy az 1792 ik évben alapított

ékszer-, arany- és ezüstmű üzletemet f. év január havában

teljesen újonnan berendezve s a legkényesebb igényeknek megfelelő áruval felszerelve

nyitom meg a Bémer-téren

újonnan épülő özv. Kolosváry Sándorné házában. — Jutányos árak, szolid kiszolgálás, óriási választék. — Kérve a nagyjérdemű közönség nagybecsű pártfogását. — Tisztelettel:

Kolosváry Sándor,

ékszerész, arany- és ezüstműves.

Ideiglenes helyiség Rákóczi-ut 5. Velszlovits-ház, az Orsolya zarda templomával szemben.

Rimanóczy műbutorgyár.

:-: Állandó bútorkiállítás. :-:

I. rendű tölgy és bükkfa parketta saját gyártmány.

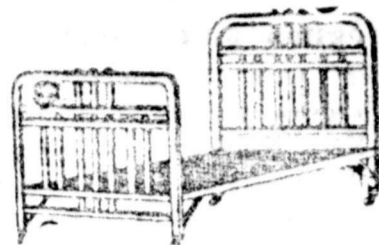
Saját készítményű modern cserépkályhák állandóan raktáron. Elváltlajja kályhák javítását.

Raktár és iroda: Rákóczy-ut, saját ház.

:-: TELEFON: 796. :-:

Költségvetés díjtalan.

Vas és rezbutor

gyári raktári

Szekevényagy 3 matracral 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarniss 4 korona

Gyermekagy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyváradi, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Kedd: Rossz pénz nem vész el.
Szerda: Rossz pénz nem vész el.
Csütörtök délután ifjúsági előadás: Csikós; este: Kis gróf.
Pentek: Egy szegény ifjú története.
Szombat: Artatlan Zsuzsi.
Vasárnap délután: A kegyelmes ur; este: A tavasz, operett.

Károlyi Leona a Kis grófban. A hét egyik legnagyobb színházi eseménye, Károlyi Leona fellépése a Kis grófban. A grófnő szerepét veszi át és énekel a színháznak ez a kedvelt koratuti primadonnája, akinek alakítása mindig eseményt szokott jelenteni.

Felhívás a bérlőkhöz. A bérlési idény első része lejárván, a színház igazgatósága felkéri a t. bérlőket, hogy a bérlési összeg második részét sürgősen befizetni sziveskedjenek.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Január 17. Az Evangélikus nőgyelet teaestélye a Kereskedelmi Csarnokban.
Január 20. A Gyermekbarát egyesület játékdélutánja a Vigadóban.
Február 1. A Tiszti kaszinó táncal egybekötött hangversenye.
Február 4. A Katolikus Legényegylet farsangi mulatsága a Kereskedelmi Csarnokban.
Február 17. A Tiszti kaszinó céllövő estélye.

A Protestáns Jótékony Nőgyelet teaestélye. A Protestáns Jótékony Egyesület régi jó szokásához híven, az idén is, e hó 17-én teaestélyt rendez. A teaestélyek a farsang legkedveltebb mulatságai közé tartoznak és tekintve a nagy érdeklődést, a 17-iki teaestély is a siker jegyében fog lefolyni. Belpó-díj 2 K. tucos nőtalembere részéről 1 K. Kezdeté délután 5 órakor, a tánc pedig 8 órakor veszi kezdetét.

A tiszti kaszinó estéi. A nagyváradi katonai és tudományos kaszinó, amely minden évben nagyszabású, és rendkívül sikerült mulatságokkal teszi emlékezetessé a farsangot, az idén is február hónapban két estével örvendeztetni meg városunk intelligens közönségét. Február 1-én táncal egybekötött hangversenyt rendez, 17-én pedig céllövő estét viróakadémiaival és táncal. Minkét estély a Kereskedelmi Csarnok helyiségében lesz.

SPORT.

A főgimnázium disztornája.

Szépen sikerült tornaünnepélyt rendezett tegnap a nagyváradai prem. főgimnázium Testgyakorlók Köre. Nagyszámu és előkelő közönség gyűlt össze ez alkalommal a főgimnázium tornatermében, ott voltak dr. Vass Bertalan főigazgató, Szmelka L. Odőn gimnáziumi igazgató, a honvédbadapródiskola növendékei, a nagyszalontai főgimnázium husz növendéke a tornatanár vezetésével és igen sokan mások. A diákok valóban szép dolgokat produkáltak és a jelenvolt közönség minden szám után lelkesen tapsolta a szép és ügyes tornamutatókat. Különösen szép volt az ifjuság labotgyakorlata.

Az atletikában a következő eredményeket érték el:

Magasugrás:

1. Diner Béla VIII. oszt. 152.5 cm.
2. Ging Ferenc VI. oszt. 145 cm.
3. Germán János VII. oszt. 142.5 cm.

Helyből távolugrás:

1. Roxin József VIII. oszt. 286.5 cm.
2. Debreczeni Lajos VII. oszt. 286 cm.
3. Diner Béla 282 cm.

Helyből magasugrás:

1. Debreczeni Lajos VII. oszt. 127.5 cm.
2. Diner Béla VIII. oszt. 125 cm.
3. Roxin József VIII. oszt. 120 cm.

Függőszekedés:

1. Balog Dezső VII. oszt.
2. Karácson József VII. oszt.
3. Germán János VII. oszt.

Súlydobás:

1. Roxin József 10 m. 16 cm.
2. Gyermán János 9 m. 34 cm.
3. Karácson József 8 m. 01 cm.

A pontverseny győztese: **Roxin József VIII. oszt.**

A disztorna rendezése Földváry Mihály tornatanár, Jászay Károly ifjusági elnök és az ifjuság fáradhatatlan munkásságát dicséri.

Gróf **Sáčekényi Miklós** v. b. t. t. püspök 50 koronát adott a főgimnázium testgyakorlók köre céljaira.

TANÜGY.

Iskolát építenek Tulkán. Tulka községben a tavasz folyamán megkezdik a községi iskola felépítését. A község előjárósága tegnap jelentette az alispánnak, hogy az iskola építésével Nagy Ferenc nagyszalontai építész bízta meg. Az iskola 19895 korona és 12 fillérbe kerül. Az előjáróság kéri a megbízás jóváhagyását.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

K. E. A beküldött tárcát vagy inkább tanügyi cikket nem közölhetjük. Az még csak hagyján, hogy a délelőtti tanítás mellett szól, bár mi, paragógiai szempontból, nem vagyunk ennek barátai. De azt még lehetne nyílt kérdésnek tekinteni. Azonban a gyermekbálokat éppen nem helyeseljük és csodáljuk, hogy olyan szakavatott pedagógus, mint a cikkíró, ezt még dicsérni tudja. Hogy ebből hasznuk lesz egyes gyermekeknek, az nem mentség. Üdvözet.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és díszüvegezési műintézete.

Üvegcsiszoló és tükör árúgyár.

NAGYVARAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szíves figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok díszüvegezések készítésére, művészi és egyszerűbb kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.

Borszéki
GYÓGYÉSZ ÜDÍTŐVIZ.
A SZÉNSAVAS ÁSVÁNYVIZEK
KIRÁLYA!
Főraktár: IFJ. ULMANN IZIDOR és FIAI cégnél.
Telefon 253.

Kapható minden nagyobb fűszerüzletben és vendéglőben.

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Írta: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.
(Folytatás) 41

Itt szorongva félbenszakította magát; nem tudta, hogyan folytassa tovább, mert érzé, hogy közte és leánya közt e pontban a megegyezés lehetetlen.

Constance hevessége elmúlt; a székbe vetette magát és csendesen sirt. Midőn fölnevet s anyjának szomorú, aggályos tekintetével találkozott, nyugodt hangon, melyben sem harag, sem szemrehányás nem volt, mondá:

— Atyám ránk nézve nagyon korán halt meg, szegény anyám! Ha még éne, akkor nem torognánk annyit a világban; akkor te, hogy leányod boldogságát megalapítsd, nem egy vagy partit, hanem egészen más valamit keresnél számára és Constance is egészen más lett volna, mint ami most.

Akkor talán illenék hozzám oly férfi, mint Bruchland, most, . . . nem is vagyok hozzá való.

Ismét sirni kezdett, de erőt vett magán és folytató:

— En sokkal inkább el vagyok kényeztetve, sokkal önzőbb vagyok, hogysem ily sok igényű férfit boldogíthassak s általa boldog lehessenek.

En csak egy könnyed, gondtalan lélek oldalán, egy lány, hamar feledő férfi közelében lélekzhetem szabadon, ki az én hevességem nyomása alatt meghajlik és ismét visszapattan, anélkül, hogy fájdalmat mutatna és érezne.

Nekem nem lehet oly férjem, ki szépségem és kevés elmésségemen felül, még szellemi jellességet és mély kedélyt is akar bennem csodálni és szeretni; e csodálat nem sohaig tartana.

Mert az elmékedés folytonos gyakorlása alatt a gondolkodást elfeledtem és szívem . . . ak anyám! annyira túltöltötték azt hiúságokkal, hogy alapja teljesen csekély lőn. Igaz, . . . ha ő szerethetett volna engem, akkor tökéletesen visszatértem volna ismét magamhoz; de ennek vége és miután már így van, annál jobb . . . a szegény, kedves Ostizza nézve.

— Mit beszélsz te? Constance!

— Mai estém történetével még adódok vagyok, anyám! akarod azt hallani?

— Mitörtént? Mondj el mindent, chére enfant!

— Tudod, mennyire vonzott engem Bruchland; én őt meghódítani óhajtottam. Azt hiszem, te ezt hamarabb tudtad, mint én, mert iránta való magamviselésében nem volt semmi keresettség.

Bzonyos, előttem idáig érzélem, melyet önkénytelenül követtem, szabta meg nekem, hogyan viseljem magamat iránta.

— Igen, én nemsokára észrevettem, hogy szívesen látod őt, Constance!

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Részvénytársaságok közgyűlése.

Január 18. Magyar Bank közgyűlése délután 5 órakor.

Január 18. Belvárosi takarékpénztár közgyűlése d. u. 4 órakor.

Január 21. Nagyváradai Hitelbank közgyűlése d. e. 11 órakor.

Január 21. Nagyváradai Agrár takarékpénztár r. t. közgyűlése.

Január 24. Polgári takarékpénztár közgyűlése d. u. 4 órakor.

Január 28. Leszámitoló és Jelzálogbank r. t. közgyűlése.

Január 28. Székelyhídi fürdő részvénytársaság közgyűlése d. e. 11 órakor.

Nem ad többé az állam apaállatot.

A földmivelésügyi miniszter tegnap rendeletet küldött minden vármegyéhez, többek között Biharvármegyéhez is. A miniszter tudatja a vármegyével, hogy a jövőben nem fog apaállatot engedélyezni egy községnek sem. A rendelet ugyan elég érzékenyen fog érinteni egy pár községet, azonban tekintve, hogy az államnak ezt a jótéteményét a legtöbb helyen nem becsülik meg, sőt egyáltalán nem is vették igénybe, nagyon okosan teszi a kormány, hogy beszünteti.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabonaüzletben tegnap változatlan volt az irányzat.

Határidők zarálat:

Apr. lisi buza (1912)	— —	11:73
Májusi buza	— —	11:30
Októberi buza	— —	10:94
Apr. lisi rozs	— —	10:24
Októberi rozs	— —	9:04
Apr. lisi zab	— —	9:70
Októberi zab	— —	8:43
Májusi tengeri (1912)	— —	8:45
Juliusi tengeri	— —	8:55

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUOSKICS GYULA

Belépési felhívás.

A POLGÁRI TAKARÉK és SEGÉLY-SZÖVETKEZET.
Kossuth Lajos-utca 4. szám
1912 január 1-én megnyitotta
17-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyváradi város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszészerinti száma törzsbelépési jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 1 korona fizetendő a szövetséget pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelte után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetséget célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelnek, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatainak:

- a) a heti befizetések kilenczted része erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett vá tóra, kötelezővénnyre. A szövetségetbe való belépés alkalmával törzsbelépésenkint 50 fillér beiratási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbelépési könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósíthatnak. *A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek.*

A belépni szándékozók felkértenek, hogy a felvétel iránt üzethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek Nagyváradi, 1911. december hó.

Tisztelettel

A Polgári takarékos és segélyező szövetséget igazgatósága.

A Biharvármegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete r. t. sertéshizláló telepén

kövér sertések
 naponként reggel 6 órától, d. u. 6 óráig egyenként is a napi árakon kaphatók.

A Biharvármegyei Gazdák Áru és Hitelintézete r. t.
 Nagyváradi, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.
 Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlái betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámlított váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra 16

Feldstrick Kálmán

könv. kötészete és dobozgyártása
 Nagyváradi, Rákóczi-ut Moskovits-ház
 A Széchenyi étteremmel szemben.

Készít mindennemű a szakmába vágó munkát a legegyszerűbb és a legdíszebb kivitelben.

Nagyváradi-város, Biharvármegye, Magy. kir. ítélőtábla, a Nagyváradi és vidéki M. kir. Adóhivatalok, M. kir. honvédtudományi akadémiája és a megyei összes főszolgabírók és körjegyzők szerződéses szállítója.

Nagyváradi város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Értesítjük a t. közönséget, hogy a **Wolfram lámpák**

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjeli ügyeletet szolgálunk.

Költségvetések ingyen

Telefon szám 512.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

Wolfram lámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/2 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonis 55. sz.

KAJARI ÖDÖN
 ELECTROTECHNIKAI VÁLLALATA
NAGYVÁRAD
 Léva-palota (Körös-oldal.)
 Telep és éjjeli ügyeletet telefon: 1192.

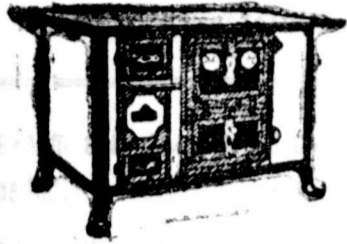
Ajánlja dús csillárraktárát.
 Készít **villamos világítási és erőátviteli,**
 valamint csengő és házi telefon berendezéseket. A legjobb minőségű **Dr. JUSTH-féle Wolframlámpák** legolcsóbb beszerzési forrása.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

TATRAY és TSA RT.

Vasöntőde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és mulakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó mőhelye.

Mőszaki gépészmérnöki iroda.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfnomító	88 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 > francia szájvíz	25 >	1 tégely Margit krém	40 >	1 Gillette utánzatu borotva készülék	1 > 50 >
1 > száj szagtalanító	50 >	1 > Diana krém	65 >	1 valódi serte hajkefe	70 >
1 tubus dr Heyder fogerém	50 >	1 drb Dianna szappan	65 >	1 dublé bajuszkefe	20 >
1 > Thymol	20 >	1 dob Leichner puder	88 >	1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 > Stomatin	20 >	1 > amerikai porcelán puder	1 frt 20 >	1 körömkefe	05 >
1 > tégely Odontin fogpaszta	55 >	1 üveg amerikai petrol	50 >	1 surolókefe óriási	20 >
1 drb Odontin betét	85 >	1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — >	1 surolókefe kisebb	10 >
1 üveg Pixavon	98 >	1 fekete champos	12 >	12 drb Royal angol cipő erém	16 >
1 üveg Bay Rum	86 >	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > Vera Viollette brillantin	30 >	8 drb francia ibolya szappan	50 >	1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > francia brillantin	15, 22, 35 >	1 > Kielhauser ibolya gycerin szappan	28 >	1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 > folyékony brillantin	50 >	1 > Speick szappan	28 >	1 mtr vörös gumicső	60 >
1 > valódi dió olaj	15 >	1 > Windsor szappan	88 >	Egynegyed Ko Brunz watta	85 >
1 > > > kivonat	75 >	1 tubus kaloderma	28 >		
1 drb bajuszkötő	15, 20 85 >	1 > Beloderma kézfnomító	20 >		
		1 üvegtégely tejcrém	20 >		

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! **Figyeljen az árakra!** Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

FÉLIX-FÜRDŐ

téli és nyári gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hév víz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség. Csuz, köszvény, ischias, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javultan a paratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pokróczozással hetenként 56 koronába kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredményei használni.

Posta, távirda, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az igazgatóság.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Minden vasárnap kirakat kiállítás.